

sui corporis in aliud. *Scot.* 4. *sentent.* *diss.* 26. *quest.*
vn. *lit.* H.

247 Int. Vtrum captus in bello, si seruatur possit esse iustè seruus? *Resp.* quod captus in bello, si seruatur à morte, & fiat servus, non appetat manifestè iustitia, quod sit seruus, & si forte captor potuerit occidere captiuum (si bellum fuit iustum) defendendo se, non inuidendo, & hoc slante pertinacia ipsius capti contra bellantem; tamen ex quo definit esse pertinax, quia est in voluntate sua ille, qui iam captus est, videtur inhumanum infligere illi penam contra legem naturæ, nec valet dicere, quod fieret rebellis liberatori, & abuteretur libertate donata; quia forte fieret obediens, & libertate sibi donata bene vteretur. *Scot.* 4. *sent.* *diss.* 36. *questione.* *lxxviii.* *B.*

248 Int. Vtrum illa seruitus, qua inferior disponitur, à Superiori sit huiusmodi gradus? *Resp.* negatiuè, quia ita vocatur seruitus politica, neque enim se extendit ad hominem, sicut ad inanimatum, sed sicut minus vigens mente ordinatur per illum, qui magis mente pollet, qui debet præsidere, sicut ille seruite. *Scot.* 4. *sent.* 4. 36. 9. 1. *B.*

249 Int. Si seruitus ita prædicta est contra legem naturæ, quomodo potest fieri iustè? *Resp.* quod est difficile salvare iustitiam in detinendo tales seruos, nisi sint facti, vel voluntarii, vel à dominino puniente eos poena seruitutis; neque possessione seruus facit iustitiam, quia aliud est possidere aurum, &

aliud

aliud possidere seruum, in quem non cedit præscriptio; sicut in possessionem bonorum. *Scotus ibid.* *lvi.* *C.*

250 Int. Quomodo Apostolus præcipit seruos obedire dominis suis? *Resp.* multas obligationes esse iniustas ex parte illorum, quibus sunt, & tamen, postquam factæ fuerint, seruanda sunt unde Apostolis ostendens seruitutem secundum se non esse laudabilem, nec multò magis detentionem alienus in seruitutem, ait. *Corinth.* *capit.* 7. seruus vocatus es, non sis tibi cura, sed si potes fieri liber, magis vere. *Scot. ibid.* l. C.

251 Int. Vtrum homo possit, vel licet tollere alteri conseruationem speciei, quæ est naturalis? *Resp.* quod in casu necessitatis, in quo conseruatione speciei dependeret ab actu eius, non licet, neque potest auferri speciei conseruatione, sed quia multi non serui intendent generationi, etiam in lege Christiana, ideo non est necessarius ad conseruationem speciei actus istius, scilicet servi, & ideo per aliquam obligationem potest sibi præcludi. *Scot. ibid.* l. D.

252 Int. Vtrum seruus de voluntate sui Domini possit contrahere matrimonium? *Resp.* affirmative; nam, quamvis onus Matrimonij sit in aliquo repugnans seruicijs consuetis, tamen dominus concedens sibi contrahere, relaxat sibi illa seruitus consuetus. *Scot. ibid.* l. E.

253 Int. Quid agendum, si postea dominus re-

uo-

vocaret istam concessionem iam factam? Resp. quod si impediret eum totaliter à copula carnali, vel mitteret in partes longinas, vel detinoret eum in laboribus, ita ut non posset visitare vxorem, tunc dominus peccaret mortaliter, & in manifestis esset per Ecclesiam corrigendus. *Scot. 4. sent. d. 36. q. 1. l. E.*

254 Int. Vtrum seruus possit contrahere matrimonium inuito domino? Resp. affirmatiue, quia pro quanto habet aliquid iuris in corpore suo, potest contrahere; non enim priuavit se quacumque libertate ad quoscumque actus, & sic pro quanto corpus eius est suum, potest commutari cum alio; nam si alias, sive seruus, sive liber, velit esse contentus illa modica potestate, sive ad modicum sum, quem seit cum possidere, bene potest sibi ipsum praedicare, & valet commutatio. *Scot. ibid. l. E.*

255 Int. Vtrum seruus possit contrahere cum libera? Resp. affirmatiue, dum tamen ipsa sciat conditionem, & consentiat in eum, non obstante tali conditione seruitutis, quia tunc commutat potestatem sui corporis pro illo modico, quod habet seruus potestatis in suo corpore. *Scot. ibid. l. F.*

256 Int. Vtrum seruus possit contrahere cum ancilla? Resp. affirmatiue, & tunc videtur virique concedere id, quod potest, & sicut contrahunt, ita tenetur postea secundum iustitiam reddere debitum, pro quanto scilicet illi actus non impediunt a seruitijs consuetis. *Scot. ibid. l. F.*

257 Int.

257 Int. Vtrum si seruus, & ancilla contrahant contra voluntatem domini sui, licet domino seruum, v. g. in Africam, & Ancillam in Galiam mittere? Resp. quod cum causa matrimonij sit fauorabilis, tunc inducendus esset dominus, vel domini, ne hoc facerent; sed si facerent, non apparet qualiter supposita seruitute, facerent contra iustitiam, quia iste prius fuit in potestate domini, ut mittere posset cum illuc, imo vt venderet eum: similiiter illa in potestate domini sui quantum ad mittendum in illum locum, & per actum proprium non potuerunt se facere liberiores, nec se à iure dominorum suorum magis eximere, quam prius. *Scot. 4. sent. d. 36. q. 1. l. G.*

258 Int. Vtrum ancilla credens contrahere cum libero, qui tamen est seruus, vere contrahat? Resp. affirmatiue; nam error conditionis peioris impedit contractum, quia impedit commutantem recipere tantum, pro quanto intendit commutare, sed ignorantia melioris conditionis, vel æqualis non impedit, quia commutatio est rei æqualis. *Scotus ibidem l. G.*

259 Int. Vtrum seruus sit domini quantum ad omnia? Resp. negatiue; quia secundum aliqua est sui iuris, ut ad comedendum, bibendum, dormendum, & breuiter ad quoscumque actus exercendum, propter quos non subtrahuntur domino debita seruitia, & sic cum possit vi actu carnali, potest etiam ad illum actum se obligare, quantum sui iuris est. *Scot. ibid. l. G.*

260 Int.

260. Int. Vtrum hoc asserendum sit de seruo, de quo dicit Philosophus, quod dominus potest vendere seruum, ut brutum? Resp. affirmatiue, & quamvis seruus possit vendi, non tamen est dicendum, quod talis in actibus suis ducatur tantum, & non ducat, quia quantumcumque sit seruus, est tamen homo, & ita liberi arbitrii vnde magna crudelitas fuit in prima inductione seruitutis, quia hominem arbitrio liberum, & dominum suorum aetuum ad virtuosè agendum, facit quasi brutum, & libero arbitrio non videntem, nec potentem agere virtuosè. *Scot. ibid. l. H.*

261. Int. Vtrum seruus possit profiteri Religionem sine consensu domini sui? Resp. negatiue, quia profitens in Religione totaliter se submittit obedientia Praelati illius Religionis, & in hoc ex toto se subtrahit a consuetis seruitiis Domini sui; quod de iustitia non potest, quia erat sub potestate Domini sui. *Scot. ibidem l. H.*

262. Int. Vtrum puer possint contrahere matrimonium? Resp. negatiue, & habetur *Extr. de frigid. & malefic. cap. 2. quod Sedem. ubi* dicitur, quod puer, qui non potest reddere debitum, non est aptus coniugio. *Scotus 4. sentent. dist. 36. q. 2. l. A.*

263. Int. Vtrum puer possit contrahere sponsalia? Resp. affirmatiue; possunt enim sponsalia contrahere, & non matrimonium, quia possunt promittere potentiam ad actum pro futuro, pro quo habebunt. *Scotus ibid. l. A.*

ad eadem

264. Int.

264. Int. Vtrum requiratur eadem discrecio ad contractum matrimonij, sicut ad actuale matrimonium? Resp. negatiue, quia potest quis habere discretionem sufficientem ad intentionem debitam contrahendi, antequam habeat potentiam, quae debet commutari in contractu matrimoniali. *Scotus ibid. l. A.*

265. Int. Quodnam est tempus pueritiae? Resp. in masculo regulariter ponitur tempus quatuordecim annorum; in femina autem duodecim, sed tamen aliquando maius supplet etatem, & complexio praevenit tempus regulare; & tunc, ex quo habet potestatem, & discretionem sufficientem ad debitum consensum, potest contrahere, quia habet, quod der., & consensum sufficientem, & signa. *Scot. ibid. l. B.*

266. Int. Vtrum puer possit suscipere potestatem antequam habeat in ipsis? Resp. affirmatiue, cum potest sit ab ipsis distincta, tamen puer non potest dare potestatem sui alteri, antequam illam habeat, quod requiritur in contractu matrimoniali. *Scot. ibid. l. B.*

267. Int. Vtrum Sacramentum Ordinis impedit matrimonium? Resp. affirmatiue; habetur enim d. 31. can. 13. *Placuit Episcopos. Placuit Episcopos, Diaconi, Subdiaconos secundum priora instituta abstinere ab exerciis, id est non contrahere, ut dicit ibi Glos. similiter d. 27. can. 8. Presbyteris, & Diaconibus, & d. 28. can. 1. Nullum facere, ubi legitur, Nullum fa-*

facere Subdiaconum præsumant Episcopis, nisi qui se castè
victurum promiserit. *Scotus* 4. sent. dist. 37. quest. vn.
lit. A.

268 Int. Quare Sacramentum Ordinis impedit
matrimonium? Resp. impedit non ex voto conti-
nentiae propriè dicto annexo Ordini, nec annexo
ex precepto Ecclesia præcipientis tali Ordinato non
contrahere, sed ex hoc, quod Ecclesia facit talen-
personam ordinatam simpliciter illegitimum ad
matrimonium. *Scot. ibid. l. B.*

269 Int. Vtrū huiusmodi statutum Ecclesiæ fue-
rit rationabile? Resp. affirmatiuè, siue sit habitum
a Christo, siue non, quia talis deputatur ministerio
sacro, quod requirit munditiam mentis, & carnis;
perspicacitatem intellectus, & feruorem affectus,
ad quæ omnia disponit continentia, sicut è con-
uerso, frequentia actus carnalis generat mentis, &
carnis inmunditiam, intellectus habetudinem, &
affectus tepiditatem. *Scot. ibid. l. B.*

270 Int. Vtrum in hoc Ecclesia præjudicet iuri
illius ordinati ob talen illegitimationem? Resp.
negatiuè, quia Ecclesia communiter non cogit a-
liquem ad susceptionem Ordinis sacris, & satis
ipia publicauit, quod post talen Ordinem suscep-
tum suscipiens est inhabilis ad contrahendum; igi-
tur voluntariè quis incurrit inhabilitatem ad contra-
hendum, sicut voluntariè sacrum Ordinem suscep-
Scotus ibidem l. B.

271 Int. Quomodo intelligitur Apostolus 1. Thes-
mori.

mot. cap. 3. Vnius uxoris Virum? Resp. intelligitur
vnius, idest, non plurimum, non tantum de præsenti,
sed etiam de præterito, idest, quod non habuerit
plures, quia tunc esset bigamus & irregularis. *Scot.*
ibid. l. C.

272 Int. Vtrum aliquando licuit in sacris Ordini-
bus ordinato, vnam habere vxorem? Resp. affir-
matiuè, secundum consuetudinem Ecclesiæ primi-
tiuæ, vtendo matrimonio contracto ante suscep-
tionem Ordinis, sed non licuit postea, contrahe-
re, si nullam prius habuerat, & sic intelligitur locus
d. 31. can. vlt. *Aliter se Orientalium, & cum dicit*
textus matrimonio copulentur, exponit Glos. idest,
copulato viantur. Scot. 4. sent. d. 37. q. vn. l. B.

273 Int. Vtrum coniugatus possit suscipere Or-
dines sacros? Resp. affirmatiuè, quia susceptio Or-
dinis sacri non requirit, nisi sexum debitum, mini-
strum debitum, & intentionem debitam in susci-
piente, & ministrante, & ideo consertur coniuga-
to, quia haec tria possunt in eo reperiri, peccat ta-
men suscipiendo; Ordinatus vero non potest co-
pulari, quia per Ordinem sacrum iam susceptum
factus est inhabilis ad matrimonium contrahendu-
m; vnde non est tale impedimentum matrimonij
ad Ordinem, quale est Ordinis ad matrimonium.
Scot. ibid. l. C.

274 Int. Vtrum votum continentia impedit ma-
trimonium? Resp. licet alij aliter dicant, ut refert
Glos. Exir. Qui Cleric. vel vounet cap. 6. Rhysus qui-
dam.

dam. Votum simplex non dirimit contractum, sed impedit contrahendum, sicut ibidem habetur, unde impedit non simpliciter, votum vero solemne impedit simpliciter, idest dirimit contractum, & impedit contrahendum, sicut habetur *eccl. ius. cap. 7. Insinuante. Scot. 4. sentent. dist. 38. queſt. vn. l. C.*

275 Int. Quare votum solemne simpliciter impedit? *Resp.* quia Ecclesia illegitimauit solemniter videntem, & hoc fuit rationabile, quia ipse se posuit in potestate Ecclesiae quantum ad oppositum eius, ad quod est contractus matrimonij. *Scot. ibid. l. D.*

276 Int. Vtrum Clerici videntes possint contrahere matrimonium? *Resp.* negatiue, loquendo de Clericis, qui vident voto per susceptionem Ordinis sacri, quia Ecclesia eos per talem susceptionem illegitimauit. *Scot. ibid. l. A.*

277 Int. Vtrum, & quomodo infideles possunt habere coniugium? *Resp.* affirmatiue, licet alii alter dicant, per hoc, quod deficiat fides proli bonum, & Sacramentum; quoniam infideles, si non seruare fidem ad Deum, possunt seruare fidem ad proximum, & proles, esto non educatur ad cultum Dei, educatur tamen quantum potest per rationem naturalem noscere ipsam prolem esse educandam; & non est necesse, quod cuicumque matrimonio sit annexum Sacramentum propriè dictum; nam in statu innocentiae, si permanisset, non fuisset annexum

nexus matrimoniali contractui Sacramentum, nec tamen tunc defecisset aliquid de perfectione pertinente ad contractum matrimonij. *Scot. 4. sent. d. 39. queſt. vn. l. A.*

278 Int. Quomodo infidelis potest dare corpus suum alteri, cum non faciat hoc innitens approbationi legis Diuinæ, quia illam ignorat? *Resp.* Potest dici, quod Deus post lapsum licentiauerit generaliter omnes ad talem commutationem, & si non propter officium, saltē propter remedium; sic vtentes tali licentia, quamvis nesciant esse licentiatos, non peccant; & sic probabile est, quod à principio ex virtute illius licentiae Diuinæ innoleuit usus contrahendi matrimonium, etiam apud infideles, quia à Patribus suis secundum quandam consuetudinem deriuatum hoc acceperunt. *Scotus ibid. l. B.*

279 Int. Vtrum translatio per matrimonium fuerit licita inter fideles? *Resp.* quod forte erat licita ex parte Domini superioris, & ad minus aliqua ex parte contrahentium erat firma, & iusta, sed non completa; tamen non iniusta, si seruabant conditiones, quas seruandas dictabat ratio naturalis. *Scot. ibid. l. B.*

280 Int. Vtrum matrimonium fidelium sit dissolubile? *Resp.* affirmatiue; nam quoniam matrimonium sit indissolubile, tamen, quando alter coniux infidelis fidem suscipit, tunc fortius vinculum eum stringit, cum quo non potest stare illa indiſſo-

disolubilitas matrimonij, quia est noua obligatio ad Deum per fidem suscepitam, ad quam magis tenetur, quam ad vinculum coniugale. *Scotus ibid. lit. C.*

281 Int. Vtrum possit contrahi matrimonium inter fidelem, & infidelem? Resp. affirmatiue, quantum est ex iure Diuino, quia non prohibetur sed de iure positivo Ecclesia simpliciter non potest, quia Ecclesia illegitimauit fidelem, non simpliciter, sed respectu infidelis, sicut habetur *caus. 28. q. 1. can. 9.* Sic enim non recedere, vbi dicitur, non nisi unius Religionis, & fides coniugia sibi maneat copulata, & ead. *caus. q. 1. can. 15.* Cane Christian. habetur, quod, Non nisi baptizata sumatur in coniugium, quia Baptismus est primum Sacramentum. *Scot. 4. sent. d. 39. q. vn. l. E.*

282 Int. Vtrum licet, & honeste possit contrahi matrimonium inter fidelem, & infidelem? Resp. negatiue, quia deficit completum bonum proli, quod est educatio ad cultum Dei, & quia illi contractui non est annexum Sacramentum fidei Christianae. *Scot. ibid. l. F.*

283 Int. Quare Apostolus suadet matrimonium inter infideles contractum esse seruandum post conversionem alicuius coniugis, si non est honestum contrahit? Resp. hoc Apostolum fecisse ad salutem coniugis infidelis vnde dicit, sanctificatus est enim, vir infidelis per mulierem fidem. *1. Cor. cap. 7.* Seruare igitur matrimonium contractum est occasio conuer-

tendi

tendi coniugem infidelem, sed celsante tali causa, non non debent insimul commanere; nec Apostolus docet contrahere, sed seruare. *Scot. ibid. l. E. G.*

284 Int. Quando fidelis debet se separare ab infideeli, etiam stante matrimonio? Resp. primo, quando infidelis non consentit habitare cum converso fideli; secundó, quando esset cum iniuria Creatoris, blasphemando scilicet, vel sollicitando conuersum fidelem ad infidelitatem; vitanda enim est tam singularis familiaritas cum quocumque contrariae sectæ, nisi propter maius bonum. *Scotus ibid. lit. F.*

285 Int. Quare non debet contrahere de nono fidelis cum infideeli? Resp. quia tale matrimonium non esset occasio probabilis ad expectandum tantum bonum, conversionem scilicet eius, quia multum amans coniugium multa, & magna ficeret, ut illud attingeret, quæ non esset facturus illo coniugio adepto, & ideo, si iste non vult converti in primo, ut possit habere coniugium cum Christiana, non est probabile, quod ipsa postea lucretur cum; sed magis è conuerso, quia ille videtur adducere istam, & celsat ratio tantæ familiaritatis ad infidelem, & manet ratio fugiendi illam familiaritatem; hinc Apostolus, qui consuluit manere conuersum cum non conuersa, disiuauit contrahere fidelem cum infideli. *Scotus 4. sent. d. 39. quæst. vn. lit. F.*

286 Int. Quare Joseph duxit in vxorem Asenich filiam

filiam Putipharis, quae erat infidelis, sicut etiam Moyses accepit filiam Iethro, qui pariter erat infidelis? Resp. quod tunc non erat lex positiva illegitimans fidelem respectu infidelis, & forte erat probabile, quod fidelis lucraretur infidelem; vel erat necessitas fugiendi maius inconveniens, cum certa confidencia de adiutorio Diuino, quod fidelis non subuerteretur per infidelem, & ita liceret hodie, nisi esset illegitimatione Ecclesiae superaddita. *Scot. ibid. l. f.*

287 Int. Unde mouetur Ecclesia ad determinandam talem illegitimationem? Resp. quod non est necesse, quod Ecclesia fundet suam determinationem super rationem necessariam, sed sufficit, quod sit super probabilem, & huiusmodi est periculum de iniuria Creatoris, & aliae assignatae. *Sent. ibid. l. G.*

288 Int. Vtrum licet Ester nupserit Assuero Regi? Resp. affirmatiuē; nam tempore legis Moysæ non erat prohibitum coniugium cum alienigenis, nisi cum Cananeis; illos enim voluit Deus ex toto extirpare, de quo semine non erat Assuerus, & ideo non illicet Ester illi nupsit. *Scot. ibid. l. G.*

289 Int. Quid dicendum est de Salomone, qui filias Pharaonis, Moabitidas, Ammonitidas, Idumæas, Sidoenias, & Cethæas duxit? Resp. quod Salomon, sicut pessimus, & ingratissimus homo Deo suo, non solum in hoc peccauit, quia alienigenas duxit

contra

contra legem, at, quod peius est, copulatus est eis amore ardentissimo, in tantum, ut faceret eis Idolum, & templum ad colendum Deos, suos, & haec omnia aggrauat ingratitudine sapientiae eminentis sibi subito a Deo concessæ; ita quod ita auctoritas non requirit responsum, sed detestationem. *Scot. 4. sent. d. 39. q. vn. l. G.*

290 Int. Quid est consanguinitas? Resp. est vinclum personarum ab eadem persona carnali propagatione descendantium. *Scot. 4. sent. d. 40. quest. vn. l. A.*

291 Int. Quid est stipes? Resp. stipes est personæ; à qua plures carnali propagatione descendunt. *Scot. ibid. l. A.*

292 Int. Quid est linea consanguinitatis? Resp. linea consanguinitatis est ordo personarum consanguinitate iunctarum. *Scot. ibid. l. A.*

293 Int. Quotuplex est linea consanguinitatis? Resp. esse triplicem, scilicet ascendentem, descendenter, & transuersalem. *Scot. ibid. l. A.*

294 Int. Quid est linea ascendens? Resp. est linea, quæ a persona propagata ad propagantes procedit, à quibus descendit. *Scot. ibid. l. A.*

295 Int. Quid est linea descendens? Resp. est linea à persona propagante ad personas propagatas procedens. *Scot. ibid. l. A.*

296 Int. Quid est linea transuersalis? Resp. est linea, qua ambæ personæ descendunt ab eadem, sed neutra ab altera. *Scot. ibid. l. A.*

297 Int.

297 Int. Quid est gradus consanguinitatis? Resp. est determinata propinquitas personæ ad personam secundum consanguinitatem. *Scot. ibid. l. A.*

298 Int. In quibus lineis reperitur gradus? Resp. quod gradus propriè inuenitur in linea ascendentे, & descendente: sed impropriè etiam inuenitur in linea transuersali. *Scot. ibid. l. A.*

299 Int. Quot sunt gradus in linea recta? Resp. quod sunt tot gradus, quot sunt personæ vna minus, nam tot sunt gradus quot propagationes; gradus enim est propinquitas inter perlonam, & personam, qui gradus fit per propagationem, tunc tot sunt personæ, quot propagationes vna minus, quia præsupponit toti collectioni personarum aliqua persona ibi non propagata. *Scot. 4. sent. dist. 40. q. vn. l. B.*

300 Int. Quot sunt gradus in linea transuersali? Resp. quod in tali linea gradus computantur secundum magis remotum à stipe, ut habetur *Extr. de Consanguinit. cap. 9. Vir.*, qui vbi dicitur, *Vir, qui à stipe quarto gradu, & mulier, qua ex alio latere diffas quinto, secundum regulam approbatam, qua dicitur, quanto gradu remotior differt à stipe, & quolibet, per aliam lineam ascendentem;* & ratio est, quia personæ, quæ sunt in linea transuersali, non habent inter se propinquitatem nisi ratione stipitis, & ideo non possunt inter se propinquius coniugi, quam remotior eorum coniungatur stipi. *Scot. ibid. l. B.*

301 Int. Quinam est efficacior gradus? Resp. ef-

ficacior gradus est in linea descendente, quam in linea transuersali; & ratio naturalis est, quia plus coniungitur proles parenti, quam proles proli, & ideo magis est contra legem naturæ coniungi in primo gradu in linea recta, quam in linea transuersali; semper enim fuit contra matrimonium illa coniunction, & magis filij ad matrem, quam patris ad filiam, quia est maior irreuerentia; vnde in 8. lib. de Animalib. narrat Aristot. de Equo, qui velatus cognovit matrem suam, quam postea discooperitus oculis videns, se præcipitauit; & alibi legitur de Elephante, qui ingenitus, vt matrem suam cognosceret, post hoc ingeniatorē occidit. Alij hoc dicunt de Camelō. Illustris D. D. Ioannes Laurentius Alburquerque Maldonatus Nobilis Bituntinus, dum in nostro Cōuentu Velitarum dies agebat æstiuos, ann. 1647- narravit mirabile, quod Equus velatus cognoscens matrem, dum in opere naturæ se agitabat, discooperitus matrem videns, oblitus puit, & opus naturæ imperfectum reliquit; ex quo patet, quod hoc est contra legem naturæ, etiam vt competit Brutis per propagationem, & ideo primus gradus, & potissimum matris ad filium, impedit matrimonium. *Scot. 4. sent. 40. q. vn. l. C.*

302 Int. Vtrum in lege naturæ fuerit impedimentum propinquitatis? Resp. affirmatiuè, sed sola propinquitas in primo gradu in linea descendente, ex illo verbo Adæ, *Relinquet homo Patrem suum, & matrem suam,* quod intelligitur quantum ad copu-

Iam coniugalem. *Genes. cap. 2.* *Scot. ibid. l. D.*

303 Int. De quo patre intelligitur haec auctoritas? Resp. intelligitur non solum de patre proximo, sed de quocumque in linea recta, ita quod si Adam hodie viueret, non posset ducere vxorem; non intelligitur in linea transuersali, quia Cain in uxorem duxit suam sororem. *Scot. ibid. l. D.* & 2. sent. d. 20. g. 2. l. a. A.

304 Int. Vtrum si stetisset status innocentiae, fuissest alia prohibitio? Resp. affirmatiue, quia post multiplicationem humani generis fuissest prohibitiō in quibuscumque gradibus ultra primū; tamen in principio non potuit fieri, quia non erant aliae feminæ, quam sorores. *Scot. 4. sent. d. 40 q. vn. lit. D.*

305 Int. An in lege Mosaica fuerit talis prohibito? Resp. affirmatiue, etiam quod ad gradus vteriores, ut habetur in *Leuit. cap. 18.* *Scotus ibid. l. D.*

306 Int. Quænam est prohibitio in lege Euangelica? Resp. quod in lege Euangelica fuit aliquando prohibitio usque ad septimum gradum; sed sub Innocent. III. restricta est usque ad quartum gradum inclusuē, ut habetur *Exir. de Consanguin. cap. 8.* Non debet reprehensibile. Prohibitio copula coniugalis quarum Consanguinitatis gradum de cetero non excedat, & assignat rationem, quoniam in vterioribus gradibus iam non potest absque gravi dispendio bniusmodi prohibitio generaliter observari. & post approbat, &

ratiscat pro futuro, Cum ergo, inquiens, iam usque ad quartum gradum prohibitio coniugalis copula sit restrita, scilicet per nos hic in Concilio, & infra, iam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus Constitutis iuribus super hoc dudum editis, vel ab aliis, vel a nobis, & in eod. cap. reuocat omnes prohibitions de coniugio contrahendo in secundo, & tertio genere affinitatis, & de sobole suscepta ex secundis nuptijs, cognitione viri prioris de non copulando, quæ prohibitions multas difficultates inducebant, & ut dicit, aliquando periculum animarum. *Scot. 4. sent. d. 40. quest. vn. lit. D.*

307 Int. Unde est, quod talis, vel talis propinquitas simpliciter impedit? Resp. in lege Euangelica non inuenitur a Christo alia prohibitio ultra prohibitionem legis naturæ; nec etiam explicitè confirmavit prohibitionem super hoc factam in lege Mosaicas; sed Ecclesia illegitimauit personas aliquando in gradu remotiori, & postea in quarto gradu. *Scot. ibid. l. E.*

308 Int. Quare tales personas illegitimauit Ecclesia? Resp. hoc fuit propter pacem, & amicitiam seruandam in Ecclesia, usque ad quartum gradum manet amicitia ratione consanguinitatis, ex tunc incipiunt esse quasi extranei, & amore conceperescere, & ideo congruum tunc est per vinculum coniugale tepeſcentem amicitiam reuocare. *Scotus ibid. lit. E.*

309 Int. Vtrum sit eadem amicitia consanguineorum,

rum, & coniugum? Resp. negatiuē, nam amicitia consanguineorum, maximē in recta linea est reverentia quantum ad descendentes respectū Superiorum, & cuiusdam regiminis, seu præsidentiæ. At amicitia coniugum est sine tali reverentia, imo est cum irreuerentia, in tantum, ut sincerius diligens consanguineam magis odiat in ea illam irreuerentiam, non solum à se, sed à quocumque alio exhiberi, & estō quod amicitia disponat ad coniugium, tamen est alterius rationis ab illa, quæ reperiatur inter consanguineos. *Scot.* 4. *sent.* dīs. 40. *quest.* *vn. lit. p.*

310 Int. Quid est affinitas? Resp. affinitas est vinculum quoddam personæ ad personam aliquam ex carnali copula cum persona alteri consanguinea contractum. *Scot.* 4. *sentent.* dīs. 41. *questione vn. l. A.*

311 Int. Quomodo explicatur hæc affinitas? Resp. Persona carnaliter copulata semper est consanguinea alteri, & sic illa, cui copulatur sit affinis illius consanguinea, & è conuerso; nam affinitas dicitur accessio ad affines, quia coniunctus carnaliter alicui de consanguineis, aliqua persona per hoc accedit ad affines illius consanguinitatis, ex quo habet vinculum talis accessus ad omnes de illa consanguinitate. *Scot. ibidem l. A.*

312 Int. Possunt ne assignari gradus in ista affinitate? Resp. affirmatiuē; assignari enim possunt gradus, & lineæ, sicut assignantur in consanguinitate. *Scot. ibid. l. A.*

313 Int.

313 Int. Quot sunt gradus affinitatis? Resp. quod quo gradu consanguinitatis aliquis distat ab alio, toto gradu affinitatis distat ab eodem illa, quæ est ab isto carnaliter cognita. *Scotus ibidem l. B.*

314 Int. Quomodo contrahitur affinitas? Resp. contrahitur per carnalem coniunctionem, sive commixtionem, ut habetur *caus.* 35. q. *vlt. can. 1. fraternitatis vestra.* *Scot. ibid. l. B.*

315 Int. Vtrum cum concubina contrahatur affinitas? Resp. affirmatiuē, non solū cum concubina, sed etiam cum vxore, & cum meretricie contrahitur affinitas consanguineorum ipsius viri; imo in incestu; nam si vna caro fuerint, non potest esse, quod aliquis sit propinquius vni eorum, quin pertineat alteri. *Scot. ibid. l. B.*

316 Int. Vtrum sine coniunctione carnali contrahatur affinitas? Resp. affirmatiuē, loquendo de affinitate largè sumpta; nam contrahitur etiam cum vxore carnaliter non cognita, & quod plus est, etiam contrahitur cum illa, cum qua preciè contrahuntur sponsalia. *Scot. 4. sent. d. 41. q. vn. l. C.*

317 Int. Quomodo vocatur istud vinculum? Resp. quod huiusmodi vinculum contractum ad aliquam personam propter coniunctionem eius cum aliquo consanguineo, sive per coniunctionem Matrimoniale, sive concubinariam, sive per sponsalia, cōmuniter vocatur, publica honestatis iustitia, de qua multa habentur *Extr. de sponsal.* & *Mairim.* in 6. cap. *vn. Ex sponsalibus puris.* *Scot. ibid. l. C.*

318 Int.

318 Int. Vtrum affinitas simpliciter impedit matrimonium? Resp. affirmatiuè; & ratio est foliūmodo statutum Ecclesiae illegitimantis affines. *Scot. ibid. l. C.*

319 Int. In quo gradu affinitas impedit Matrimonium? Resp. In eo gradu, in quo impedit consanguinitas, loquendo de affinitate propriè dicta, & per copulam licitam; nam de illicita legatur Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 4. & patet *extra de consanguinitate*, cap. 8. *Scotus 4. sentent. dist. 4¹. q. vn. l. C.*

320 Int. Vtrum affinitas communiter dicta per sponsalia impedit Matrimonium? Resp. affirmatiuè, & vocatur publicæ honestatis iustitia; limitatur cum Conc. Trident. sess. 24. cap. 3. & habetur *Extra de consanguinitate*, & *affinitate cap. 1. Ex literis tuis recepi*, æquè enim (vt Canones dicunt) abstinentendum est à consanguineis vxoris, vt proprijs. *Scot. ibid. l. C.*

321 Int. Vtrum affinitas suborta per sponsalia impedit Matrimonium? Resp. affirmatiuè, dummodo tamen sponsalia non sint nulla ex defectu consensus; semper ex illis oritur impedimentum matrimonij; impediens contrahendum, & dirimens contractum, *Scot. ibid. l. C.* Nunc ius nouum Concilij Trident. legatur sess. 24. cap. 3. de reform. Matrimonij.

322 Int. Vtrum affinitas sit effectus matrimonij? Resp. affirmatiuè, loquendo de matrimonio

præ-

precedente, quæ affinitas non impedit; at loquendo de affinitate contracta per matrimonium, tunc impedit sequens matrimonium inter eos, inter quos per matrimonium est contracta. *Scot. 4. sent. d. 4¹. q. vn. l. D.*

323 Int. Vtrum affinitas contracta per cognitionem sororis uxoris suæ impedit matrimonium? Resp. quod si est antecedens impedit matrimonium pro futuro; sed si est affinitas post matrimonium contractum superueniens, non dirimit, & ratio est, quia multa impediunt nondum factum, quæ non destruunt iam factum. *Scot. ibid. l. E.*

324 Int. Quenam est pena illius, qui sororem suæ uxoris cognoscet? Resp. quod talis priuatus iure petendi debitum proper illud crimens; & post mortem uxoris debet sine coniugio permanere. *Scot. ibid. l. E.*

325 Int. Quid est cognatio spiritualis, vel legalis? Resp. est quoddam vinculum contractum ex dispensatione Sacramentorum, specialiter Baptismi, & Confirmationis, de qua habetur, *Extr. de cognat. spiritual. in 6. cap. 1. Ne dum inter. Scot. 4. sent. d. 4². q. vn. l. A.*

326 Int. Vtrum per dationem aliorum Sacramentorum oriatur cognatio spiritualis? Resp. negatiuè, excepto enim Baptismo, & Confirmatione, non oritur talis cognatio, quæ matrimonium impedit, vel dissoluat. *Scot. ibid. l. A.*

327 Int. Vtrum cognatio spiritualis impedit ma-

matrimonium? Resp. quod si cognatio praecedat matrimonium, simpliciter impedit contrahendum, & dirimit contractum, sicut patet. Extr. de cognat. spiritual. cap. 6. Veniens ad Apostolicam Sedem, vbi dicitur, mandamus, quatenus, si constiterit mulierem pradielli viri filium de sacro fonte levasse, antequam eam desponsasset uxorem, vos, inter eos, appellatione post posita, diuortium celebreis. Scot. ibid. l. B.

328 Int. Quare huiusmodi cognatio dirimit matrimonium? Resp. non datur alia ratio, nisi statutum Ecclesiae illegitimantis personas in tali casu. Scot. 4. sent. d. 42. q. vn. l. B.

329 Int. Vtrum si cognatio spiritualis sequatur matrimonium illud dirimat? Resp. negotiue, & habetur ea. tit. cap. 2. Si vir vbi legitur, si vir, vel mulier ignoranter de sacro fonte suscepserint, & sequitur, nobis viderur, quod sine ex ignorantia, sine ex malitia fecerint non sunt ab iniunctum separandi, nec alter alteri debet debitum subditum substrahere. Seorsim ibid. l. B.

330 Int. Vtrum cognatio legalis impedit matrimonium? Resp. affirmatiue, & habetur Extr. de cognatio. leg. cap. unic. Si quas vbi dicitur, si quas per adoptionem mihi soror esse cuperit quādū durat adoptio inter me, & ipsam, nuptia consenserunt non possunt, & Glosa super illo eod. cap. dicit, quod illud verum est, siue cognatio legalis sit per arrogationem, siue per adoptionem. Scot. ibid. l. C.

331 Int. Vtrum inter fratres adoptiuos, & na-

turales impediatur matrimonium? Resp. affirmatiue, quandiu durat adoptio, sicut omnes auctoritates exponunt, & probant. Scot. ibid. l. C.

332 Int. Quid dicit cognatio per arrogationem? Resp. illum dicimus arrogare, qui est tui iuris, & per arrogationem transit in potestatem alterius, quae arrogatio fit potestate principis, sicut adoptio fit per quemlibet Magistratum, & adoptatus non transit in potestatem adoptantis, sed remanet in potestate sui patris naturalis, tamen tam adoptati, quam arregrati dicuntur filii adoptui. Scot. ibid. l. C.

333 Int. Quotuplex est impedimentum matrimonij? Resp. duplex, simpliciter scilicet, & non simpliciter; simpliciter impedimentum est illud, post quod, si fuerit attentatum dirimit etiam contractum; Impedimentum non simpliciter est prohibicio quæcumque, propter quam illegitimè fit quod sit; si tamen sit, non est irritum. Scot. ibid. l. D.

334 Int. Quot sunt impedimenta simpliciter? Resp. impedimenta simpliciter sunt in duplice discrimine; quedam accipiuntur ex natura talis contractus; quedam sunt ex statuto Ecclesiae superaddito. Primo modo, vel sunt ex conditionibus necessariis ad contractum, vel ex conditionibus necessariis ex parte contrahentium. Secundo modo sunt impedimenta ex parte personarum, quas Ecclesia illegitimauit, faciendo eas non capaces huius contractus. Scot. 4. sent. d. 42. q. vn. l. D. I.

335 Int. Quotuplex est impedimentum ex parte

te contractus? Resp. triplex est. Primum est contractus ex metu, qui potest cadere in constantem virum, tunc enim est contrarius contractus, sicut debet esse. Secundum est ex defectu notitiae praecedentis requisitorum ad voluntarium. Tertium impedimentum per appositionem conditionis repugnantis ipsi contractui. *Scotus ibid. l. E. H.*

336 Int. Quænam sunt illa, quæ metum inducunt? Resp. est certitudo mali imminens, cuiusmodi sunt mala mortis, mutilationis enormis, carceris, perpetuæ seruitutis, stupri, & huiusmodi. *Scot. ibid. l. E.*

337 Int. Quotuplex est impedimentum ex defectu notitiae requisitorum ad voluntarium? Resp. duplex est, vel est carentia totalis notitiae intellectualis, vel est cum aliqua notitia licet deficiens, quia erronea; prima est furia; secunda est deceptio. *Scot. ibid. l. E.*

338 Int. Vtrum furiosus possit contrahere matrimonium? Resp. quod furia impedit matrimonium dum durat; tamen, si furiosus habet lucida intermissione, pro tempore intermissioni potest contrahere, & eodem modo, post contractum, tunc petere, & est sibi debitum tunc reddendum; non autem pro tempore furia, quia tunc nescit ex iure suo petere, sed sicut brutum, & tunc reddere esset alteri periculum in persona. *Scot. ibid. l. E.*

339 Int. Quotuplex est error, vel deceptio? Resp. triplex est; primus est error personæ; secundus est

error conditionis peioris, puta seruitutis; tertius est error dationis mutuaæ, puta, quia credit illum posse redonare, quod tamen non potest, vel dolosè profert verba, sed animo non vult permutare, & huiusmodi deceptions impediunt simpliciter. *Scot. 4. sent. d. 42. q. vn. l. F.*

340 Int. Ad quid tenetur ille, quid doloso animo contraxit? Resp. debet illud veraciter adimplere, quod fallaciter simulauit; nam tenetur ille reddere illud, pro quo reddendo ipsa commutauit; & ideo in foro conscientiæ ad hoc cogendus est. *Scotus ibid. l. F.*

341 Int. Quid agendum, si durante eius dolo, contraxit veraciter cum altera? Resp. debet penitente de peccato illo, quod fecit fallendo primam, & dolet de impossibili, ac procuret illi restituitionem ad æquivalentem; quantum potest ut scilicet reddatur illi mulieri corpus alterius viri potentis ad æquivalens corpori suo, vel saltem satisficiat in alijs, secundum arbitrium boni viri. *Scot. ibid. lit. A.*

342 Int. Vtrum sit idem iudicium circa hoc quatum ad vtrumque forum? Resp. negatiuè; nam si contraxit tempore intermedio, Ecclesia in foro exteriori præcipiet, ut adhæreat prima vxori, sed in foro conscientiæ oppositum est dicendum, quia secunda mulier est vera uxore eius, prima autem non; & iste debet seruare sententiam Ecclesiæ, seruando veritate legis Divinae, & imputet sibi, quod tanta pena maneat semper ipsum, propter tam

lem fraudem, quam fecit. *Scot. ibid. l. G.*

343 Int. Quotuplex est conditio repugnans contractui? Resp. triplex est prout triplex, est bonum matrimonij, scilicet contra bonum fidei, contra bonum prolis, & contra bonum Sacramenti, scilicet indissolubilitatis. *Scotus ibid. l. G.*

344 Int. Quot sunt impedimenta ex parte contrahentium? Resp. duo sunt, scilicet impotentia simpliciter ad copulam carnalem, & impotentia secundum iustitiam, quia alligatus est alteri matrimonialiter; non enim potest binas ducere vxores. *Scot. 4. sent. d. 42. q. vn. l. H.*

345 Int. Quotuplex ex potentia simpliciter? Resp. duplex est, naturalis, & casualis, & utraque impedit simpliciter, si fuerit perpetua, sive autem non impedit; naturalis in viro, vel est per frigiditatem, vel per carentiam partis necessariae; In muliere vero per arctationem simpliciter; causalis autem est per maleficium, sive respectu cuiuslibet, sive respectu determinatae personae, ad quam impotentiam naturalem reducitur impedimentum etatis puerilis, quia esto in pueru non sit impotentia perpetua, tamen pro tali etate nulla est potentia, & ideo nihil potest dare. *Scot. ibid. l. H.*

346 Int. Quot sunt impedimenta ex statuto Ecclesiae? Resp. tria esse primum propter ministrum personarum propinquitatem inter se; secundum propter earum specialem applicationem ad cultum Divinum; tertium propter alicuius horrendi criminis enormitatem. *Scot. ibid. l. I.*

347 Int.

347 Int. Quotuplex est propinquitas, ex qua oritur impedimentum? Resp. quintuplex est; prima consanguinitas; quæ est merè carnalis propinquitas; secunda affinitas, quæ propriè est ex copula merè carnalis; tercia publicæ honestatis iustitia, quæ oritur ex propinquitate carnali ex contractu matrimoniali, & per sponsalia; quarta est spiritualis cognatio, quæ oritur ex propinquitate carnali, & successione, vel datione Sacramenti Baptismi, vel Confirmationis; quinta est legalis, quæ oritur ex propinquitate carnali, & ex alio vinculo secundum legem, vel adoptionem. *Scot. ibid. l. K.*

348 Int. Vtrum per Catechismum, qui præcedit Baptismum contrahatur cognatio spiritualis? Resp. affirmatiue, & per istam impeditur matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum. *Scotus ibidem l. K.*

349 Int. Inter quas personas oritur cognatio spiritualis? Resp. primò oritur inter baptizatum, & illum, qui suscipit de baptismo; secundò inter baptizatum, & filios suscipientis, ac etiam uxorem, si ante susceptionem baptizati eam carnaliter cognoverit; tertio inter suscipientem, & patrem, & matrem baptizati, & hæc cognatio impedit matrimonium contrahendum, & dirimit iam contractum; quæ pariter sensenda sunt de Baptizante, & tale iudicium fieri debet de Confirmatione. *Sc. 4. sent. d. 42. q. vn. l. I.* De iure nouo non contrahunt impedimentum filii, neque uxori. legatur Concilium Tridentinum sibi. 24. c. 3.

350 Int.

350 Int. Quotuplex est impedimentum per applicationem ad Diuinum cultum? Resp. duplex est, scilicet solempne votum continentiaz, & suscep^{tio} Ordinis sacri. *Scot. ibid. l. k.*

351 Int. Quotuplex est impedimentum per criminiis enormitatem? Resp. duplex, primum est per crimen infidelitatis, quæ illegitimat fidelem respectu infidelis, non simpliciter, secundum per crimen adulterij cum machinatione in mortem legitimi coniugis, vel etiam cum fidei datione de contrahendo per mortem legitimi coniugis; quæ omnia impedimenta his versibus continentur.

Error, conditio, volunt, cognatio, crimen.

Cultus, disparitas, ius, Ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si forte coire nequibus.

Sed alio ordine debito, & magis in particulari possunt assignata impedimenta his versibus declarari.

Vis, fraus persone, serui, donationis, & amens,

Addita conditio tria coniugij bona tellit,

Frigidus, arcta, puer, truncatus prestigiatus,

Alterius coniux, obstant mutua dationi:

Ordo sacer votum, due cultus, sponso mœchi.

Carnalis, legis, cognatio spiritualis,

Hec vi precepti, si huic affinis honestas.

Primus versus continet quinque impedimenta in specie, scilicet vim, errorem personæ, errorem conditionis personæ, errorem donationis mutuæ, & Furiam. Secundus versus continet tria impedimenta, scilicet conditionem contra fidelitatem conditionem

con-

contra bonum prolis, & conditionem contra bonum Sacramenti, scilicet indissolubilitatem. Tertius continet quinque impedimenta, scilicet Frigiditatem, Arctationem, Aetatem puerilem, Mutilationem partis, & maleficium. Quartus continet unicum tantum impedimentum, scilicet coniugium cum alia uxore; quæ sunt quatuordecim impedimenta, quæ oriuntur ex natura contractus. *Scot. 4. sent. d. 42. q. viii. l. L. M.*

Alij tres versus continent impedimenta ex statuto Ecclesiae. Primus versus continet quatuor impedimenta, scilicet Ordinem sacrum, Votum, Duos cultus, & Adulterium. Secundus continet tria impedimenta, scilicet Cognitionem carnalem, Cognitionem legalem, & Cognitionem spiritualem. Tertius vero continet duo impedimenta, scilicet Affinitatem, & Iusticiam publicæ honestatis, quæ omnia sunt nouem, & haec habent vim impediendi ex pracepto Ecclesiae, quæ omnia simul sunt viginti tria impedimenta. *Scot. ibid. l. M.*

352 Int. Vtrum conditio posita in primo verso illorum trium prius assignatorum debeat intelligi, & referri ad errorem conditionis personæ? Reip. negatiue; talis enim sic explicans non est peritus in iure canonico; quia, ut dictum est conditio se extendit contra tria bona matrimonij, & intelligitur contractus conditionatus. *Scot. ibid. l. N.*

353 Int. Quare Ecclesia ponit tantam sollicitudinem in ordinando matrimonium? Resp. non esse admi-

admirandum, quia communitas Christianorum utitur matrimonio, per cuius usum multiplicatur populus Christianus; & ideo sic ordinari debet, vt in eius contractu, & usu viventur, quae aduersantur charitati, sive in Deum, sive in proximum, & seruanda sint ea, quae congruant honestati; Ut sic honestum matrimonium Christianum congrue significet illam benedictam coniunctionem Christi, & Ecclesiae, de qua dicit Apostolus ad Ephes. cap. 5. Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, quae coniunctio nunc in via est per fidem, & aliqualem dilectionem, sed in Patria erit per visionem, & perfectam fruitionem sponsae non habentis maculam, neque rugam ad sponsum speciosum prae filiis hominum, cui sit honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen. Scot. 4 sent. dist.

42. q. Vn. lit. N.

DE

DE MENDACIO.

TIT. XVIII.

N. Vtrum mendacium sit peccatum? Resp. communiter affirmatiue, quia, vt dicit D. August. lib. contra mendac. Stultum est credere illi, cui licet mentiri, quia tunc periret coniunctus humanus. Scot. 3. sent. d. 38. q. vn. l. a. A.

2. Int. Quotuplex est mendacium? Resp. triplex est mendacium, scilicet perniciosum, officiosum, & iocosum. Scotus ibid. l. B.

3. Int. Quid est mendacium perniciosum? Resp. mendacium perniciosum est illud, quod ex se est nocuum, vel nocet cui mentitur, vel de quo mentitur, & tale mendacium est peccatum mortale; & secundum quod documentum est varium, vel scilicet quantum ad Religionem Christianam, puta, circa fidem, vel mores; vel quantum ad vitam corporalem, vel quantum ad fidem coniugalem, grauius, vel

ooo